

Những 'khúc ru' VN trôi trên dòng Tonlé Sap

Tác Giả: Bút ký của Trăn Mßng Tú / Ngßi Vißt
Thứ Sáu, 26 Tháng 2 Năm 2010 23:26

Hai tháng trước, khi sắp sửa chuyến đi Việt Nam, chúng tôi cũng đã có những行程 đi thăm Angkor Wat,

và tôi đã tính trong lòng, thế nào cũng phải thăm ngôi làng nổi của người Việt trên Biển Hồ Tonlé Sap, thuộc Siem Reap (Siem Reap.)

Hai mươi năm trước, có người nói với tôi về ngôi làng nổi lâu đời này, tôi chỉ mong có một ngày mình thu xếp được một chuyến đi đến đó cho thỏa lòng. Trong trí tưởng tượng của tôi, có một khoang thuyền nhỏ nào đó, có một ông cụ, người dầy trộm đánh võn qußc người Việt Nam; một khoang thuyền khác có một ông người bßt mßch hßt thußc cho đám “nhân ngữ”; rồi một cái thuyền khác tßm tßt hßn, là người người ta tß hßp làm chßn thß phßng, chßn tang ma, cßi hßi theo tßng tôn giáo. Bây giờ tôi sắp được nhìn tận mắt một nơi như thế rồi, hỏi sao tôi không nôn nß.

Những 'khúc ru' thế này trên biển hồ Tonlé Sap mà nhà cầm quyền Việt Nam không hề mußn

nh n. (Hình: Tr n M ng Tú)

Sau khi đi thăm các ngôi đền đá ch m tr danh ti ng của x s Cam B t nh đền Angkok Wat, Bayon, Pre Khan, Woman Temple và Farmer Temple, chúng tôi đi thăm làng n i Vi t Nam.

Tonlé Sap hay Bi n H của Campuchia có nghĩa là sông n c ng t l n. Ng i Vi t quen g i là Bi n H , ch s r ng l n của sông không có b n b .

T thành ph Siem R p, chúng tôi đi xe m t ba m i phút đ đến c a sông đào nh p vào sông Tonlé Sap, khúc sông đào này dài kho ng tám cây s . Chúng tôi b n ng i, hai v ch ng tôi và hai ông anh tôi cùng đi v i nhau, thăm nh ng ng i Vi t s ng trong nh ng ngôi nhà n i trên m t sông này.

Chi c thuy n máy b ng b ng qua dòng n c đ c ng u bùn, mùi n c th i có l t các ng c ng thành ph xu ng khúc sông đào dài này, bay vào mũi chúng tôi khá lâu. Hai bên b b t đ u xu t hi n th a th t nh ng ngôi nhà n i của ng i Miên, khi thuy n nh p đ c ra sông l n m i th y b t đ u có mùi cá và nhà n i đồng đúc h n.

Tôi nôn nao h i ng i lái thuy n:

- Đâu, khu nhà của ng i Vi t đâu?

Anh S n tôi, ng i đã đến tr c đó m t l n, cách nay đến m i lăm năm r i, nói:

- C t t , s p đến r i.

Nghe anh nói t t , nh ng ti ng đ p trong ng c tôi không ch u t t , nh ng ti ng đ p nh có hai, ba, b n trái tim cùng đ p m t lúc. Kìa cái nhà n i đ u tiên của ng i Vi t Nam xu t hi n.

Anh lái thuyền tßp thuyền sát vào cái mßng tre ở trßc nhà, tôi thấy mặt phß nß trên dßi bßn mßi tußi, nßc da ngßm đen, đang ngßi trên mặt chiếu võng. Căn nhà không có cửa nên có thể nhìn thấy tất cả đồ đạc của gian phía trßc. Mặt cái bàn thờ, có bát nhang, có hình Phật dán trên vách, mặt cái máy thuyền hình nhß, mặt cái bàn thờ và mặt cái ghế. Tất cả đều sử sßi, gần gũi.

Anh chèo thuyền nói:

- Bà hỏi gì thì hỏi đi.

Tôi ngập ngừng một lúc, không biết mình hỏi tiếng Việt, ngßi nghe có hiểu không? Tiếng Cam Bßt thì mình không biết, nhưng chợt nhận ra là ở đây vẫn duy trì tiếng Việt, nên tôi vẫn vẫn hỏi han và chơi cũng vui với trßi. Chợt tên Nga, bạn mßi hai tußi, chợt đưa con gái lên chín đang chơi ở mặt tßm mßng tre nßi bßp bên sát nhà (khoảng 6 mét vuông).

Chß nói, đã ở đây hai tháng rồi, mà chưa sanh con trên sông nßc này, bà mßi mặt cách đây hai năm, cha còn sống, đang đi đâu rồi. Chß cho biết hôm qua chúng con đi bán nßc ngọt cho du khách bên lính bắt chuyện. Hôm nay nßc lớn chß cũng không mua cho con đi học. Chß chß tay về phía trßc, nói, đi lên đó năm phút sẽ thấy ngôi trßng dßy tiếng Việt. Hỏi chß sao không lên bên đó, có bạn cùng đoán gì không? Chß nói:

- Không ai cùng lên, nhưng trßc tiên là không có gì ý tứ, không ai sanh ở đây có gì ý khai sanh con, ngßi chỉ vì thế cũng không có gì ý khai tử; thế hai là không có tiền, làm sao mua đồ đạc đắt cùng lắm.

Tôi hỏi chß có bao giờ với Việt Nam chưa? Chß nói có, về thăm dòng họ. Hỏi chß, không có gì ý tứ làm sao đi? Chß nói đi chui (sau này khi chúng tôi từ Cam Bßt trở về rồi Sài Gòn mới hiểu ra tại sao, vì khám xét gì ý tứ rồi). Hỏi chß sao không ở Việt Nam, chß nói, gì ý họ họ không có, làm sao. Nhà nßc Việt Nam đâu có chương trình cho mình tái định cư.

Tôi bâng khuâng hỏi: Chính phủ Việt Nam không nhận, chính phủ Cam Bßt cũng không nhận. Chß chß có những con cá trên dòng Tonlé Sap cho chß sống sống thôi.

Chúng tôi chào ch, tiếp tục đi xa vào lòng sông. Nhà c&a ng&i Vi&t bắt đầu đông đúc hơn, trẻ em tụ tập lên hai bên lên m&i ch&i trên nh&ng cái m&ng b&p b&nh nh& ch&i trên sân c&. Chúng ch&y, nh&y t& m&ng này, sang m&ng khác r&t nhu&n nhuy&n, chúng không có đ& ch&i, ch& xô, kéo nhau, th& mà v&n nghe tiếng chúng c&i r&t h&nh phúc. Tôi nhìn dòng n&i c& đ& c& m&u đ&t, cu&n cu&n sóng, h&i ng&i h&ng đ&n v& nh&ng tại n&n ch&t đ&i c&a tr& em, anh ta nói:

-Ch&t đ&i cũng có, nh&ng ch&t vì n&i c& b&n, thi&u v& sinh thì nhi&u. Trẻ em & đây hay ch&t vì "d&ch t&."

M&t khu nhà n&i l&n có nuôi cá s&u và bán đ& l&u ni&m cho du khách do ng&i Mi&n làm ch&hi&n ra. Chúng tôi r&i thuy&n, lên tham quan. Ch&a k&p đ&t chân lên sàn nhà, đã th&y l&p t&c ba, b&n chỉ c& thuy&n nh& tiếp vào theo; trên thuy&n là nh&ng ph&n và trẻ em Vi&t. T&t c& m&y đ&a tr& cùng nhao lên ăn xin. Chúng làm m&t m&u máu, bán n&i chu&i, xin thêm ti&n, k& đổi, k& kh&, b&ng tiếng Vi&t.

Trong m&t cái thuy&n có năm ng&i ng&i chung; m&t nhóm ba m& con, ng&i m& kho&ng ngoài hai m&i, v&i ba đ&a con; m&t c&u lên sáu, bé gái lên hai và m&t bé ba tháng đang bú m&, nhóm kia hai ch& em đ& lên b&y, lên b&n. C&u bé lên sáu, nh&ng bé nh& lên b&n thôi, c&m con r&n v&t ngang c& cho du khách s& và xin ti&n; v&a cho chú m&t đô, chú gi&t ngay vào c&p qu&n, xong l&p t&c xin tiếp: cho con xin m&t ngàn (ti&n Cam B&t) con không tiêu ti&n M&. Cô bé cùng thuy&n kêu lên: th&ng này lạnh l&m, nó nói x&o đó.

Bà m& tr& trên thuy&n, m&t tay v&ch vú t& nhiên cho con bú, m&t tay đ&a ra xin, cô bé th& hai lên ba, tóc vàng khè vì cháy n&ng, bé nh& cái k&o không bi&t nói, nh&ng cũng đã bi&t ng&a tay xin. Ch&ng tôi cúi xu&ng thuy&n b& em lên, em không l&, không khóc; th&ng anh nh&y ph&c lên b& nh& m&t con sóc bám ch&t l&y chân tôi, đ&a con r&n to nh& m&t con trăn ra đ& đ& tr&c m&t tôi, xin thêm ti&n. Tôi th&y chú này lạnh quá v&a bu&n v&a th&ng.

Ch&a k&p h&i m&y đ&a nh& m&t vài câu thì nhìn ra m&t sông đã thêm hai chỉ c& thuy&n n&a ch&ph&n và trẻ em, ba, b&n cái khác v&a là thuy&n thúng, v&a là m&t cái thau nhôm to, m&i cái có m&t c&u bé đen đ&i, qu&n xà l&n, & tr&n, hay m&c cái áo thun đ& qu&ch m&u bùn, c&m chèo g&khua n&i c&i đ&n. Tóc chúng đ& hoe vì n&ng, chúng g&y c&m và còn làm b& m&t nh&n nh&, hay gi& khóc đ& xin ti&n. Nh&ng bà m& tr& thì b& nh&ng em r&t bé, èo u&t trên tay. T&t c& cùng nói m&t gi&ng gi&ng nhau: Cô cho con ti&n mua m&y kí g&o, đổi m&y ngày nay r&i. Tôi cho m&i thuy&n m&i đ&ng (M& kim), v&a h&t c&n s& ti&n l& có s&n trong túi. M&y chú nh& đ&c m&t

Nhà ng 'khúc ru' VN trôi trên dòng Tonlé Sap

Tác Giả: Bút ký c&a Tr&n M&ng Tú / Ng&i Vi&t
Thứ Sáu, 26 Tháng 2 Năm 2010 23:26

đ&ng, làm m&t nh&n nh& kêu khóc &m lên: sao không cho con nhi&u, cho m&t đ&ng ít quá! Tôi qu&nh qu&ng ch&y tu&t vào phía trong c&a hàng, đ& m&c cho ch&ng tôi lãnh n&t.

Chúng tôi r&i ch& đó mà bu&n n&u ru&t, không bi&t nh&ng đ&a tr& này l&n lên s& nh& th& nào? Ch&c ch& có ông Tr&i bi&t đ&c!

& L&p h&c t&ng Vi&t cho tr& em nh&ng không th&y các h&c trò có sách vở, bút vi&t. (Hình: Tr&n M&ng Tú)

Cái b&ng k& hàng ch& Tr&ng Vi&t Ng& m&u xanh trên m&t nóc nhà n&i, trông t& xa đã th&y, tôi háo h&c đ&c g&p m&t l&p h&c v&i đàn tr& đ&ng ê, a đánh v&n; cái l&p h&c tôi v&n m&ng t&ng trong đ&u, nh&ng l&p h&c h&i làm tôi th&t v&ng. Có l& đ&c anh h&ng đ&n du l&ch báo tr&c, ông th&y đã ra t&n c&a đón chúng tôi, ni&m n& m&i vào. M&t gian bu&ng ngang kho&ng năm th&c, dài kho&ng b&y th&c, có m&t lo&t băng g&, đã có s&n đ& hai m&i em ng&i đó, không th&y có v& gì là đ&ng h&c, vì không có sách, bút tr&c m&t. Các em th&y chúng tôi vào thì đ&ng lên nói: Chúng con chào quý khách đ&n thăm tr&ng, xong l&i ng&i xu&ng nói chuy&n v&i nhau.

Tôi hỏi chuyßn thßy giáo, ông tên là Trán Văn Tá, ông cho biết, tß Tây Ninh sang đây làm thißn nguyßn; tôi hỏi có phải ông là nhà giáo trßng đây không? Ông nói tôi đừng “nghĩ pß” thôi. Trßng có tß lßp mßt tßi lßp bßn, chß trßng chß dßy cho biết đßc, biết vißt. Tôi không hỏi tí pß vißc dßy nßa. Tôi hỏi các em đang ăn xin ß ngoài kia có đi học không? Ông nói, đó là quyßn của cha mẹ chúng, ai muốn cho con đi trßng thì đi, ai muốn cho con ß nhà đi xin thì tùy họ. Ông cho biết trßng hoàn toàn trông vào tiền của du khách. Tôi đưa cho ông một số tiền, không biết là mình có cho đúng chß hay không? Những thßy hái mßi em ngßi trong đó, cũng hy vọng các em học đßc một đßi u gì khác với đßi u chß học ăn xin ngoài kia. Khi chúng tôi ra về, các em lßi đßng lên nói: Tß ßn quý khách.

Ông Tá đưa cho tôi một tờ danh thißp và nói, nếu tôi muốn giúp đß thêm thì gọi điện về, đưa chß của về ông ß Tây Ninh. (Về sau, tôi đßc nhßng ngßi có kinh nghiệm học cho biết, ngôi trßng này là một cái bßy du khách vì du khách mua sách về, đßng cß học sinh ß của hàng nuôi cá sßu đó cho trßng, sau khi du khách về nhßng thß đó lßi xußt hißn ß của hàng.)

Đßa đi mß kß típ là một ngôi giáo đßng mßi thành lßp năm ngoái. Chúng tôi đi thì về linh mßc ngßi Indonesia phßc về cho họ đßo Cam Bßt đang đi làm lß ß ngoài Sißm Rßp. Một cặp vợ chồng khoßng gßn bßn mßi, anh chßng ß đây tß hai mßi năm, anh là ngßi Nam Đßnh (chß anh thußc lính Viát đánh Cam Bßt, rồi ß lßi), cho chúng tôi biết: Trßng cßng sß gia đình làng nßi ß đây là năm trăm gia đình, nhßng chß có học ba trăm là có gì y tß đßc ß chính thßc, trßng sß trên khu sông nßc là hai ngàn ngßi. Trß em sanh ra không có khai sanh, nên không đßc đi học trên đßt lißn, muốn đi học thì ngß của họ, trßng của họ, thì phải có cha mẹ đß đßu ngßi Mißn. Đa số trß em đi ăn xin du khách. Nhà thß mßi thành lßp, giáo dân mßi có khoßng hai mßi ngßi.

Theo Lonely Planet dân số Viát trên đßt Cam Bßt chính thßc học hơn một trăm ngàn ngßi. Trßng sß không có gì y tß họ pß có thß tß nßa trißu đßn hai trißu ngßi, họ là một cßng đßng khác qußc tßch lßn nhßt ß Cam Bßt, và cũng là cßng đßng đóng góp tích cß nhßt ß Cam Bßt về ngß nghiệßp và kß nghiệß. Tuy nhiên về n có một số nghi kß rßt trßm trßng gißa Viát-Mißn, ngay cả với nhßng ngßi Viát đã sßng ß đó qua nhißu thß họ.

Tôi rßi sông nßc lên đßt lißn, lòng chao nhß sóng. Hình ßnh nhßng phß nß trß, nhßng em bé Viát Nam sßng tß đßi này, sang đßi khác ß bên họ này làm tôi đau lòng. Không lß cß ăn mày trên sông nßc tß bé đßn già sao!

Ai đó đang kêu gào “Khúc ruýt xa ngàn dặm” trß về, sao không về tß nhßng khúc ruýt đang trôi

Nhà ng ‘khúc ruồi t’ VN trôi trên dòng Tonlé Sap

Tác Giả: Bút ký của Trĩn Mĩng Tú / Ngái Viĩt
Thứ Sáu, 26 Tháng 2 Năm 2010 23:26

b p b nh tr n d ng Tonlé Sap này. Hai ng n ng i s ng không khai sanh, lấy nhau không h n th , ch t không khai t  đ , ch c th  n o c ng có l c ng i tr n s ng n c m  v  m nh đ t li n c a qu  h ng g c m nh.

Kh c ru t b n tr i  u, M  c  th  bay m y ch c ng n d m v  đ c, c n h  ch  h n m t tr m c y s  đ ng b , nh ng kh c ru t v n b p b nh tr n d ng Tonlé Sap t  th  h  n y, qua th  h  kh c, không bao giờ đ c  i v t l n b  cho h  th c hi n đ c gi c m  v  qu  h ng đ ch th c c a m nh.